

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 44-36. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 16. maja 1938

Cena posamezni številki din 150

Dvig žitnih cen

Slovenija je imela že dve leti zaporedoma slabi letini. Vsaka slaba letina pomeni za Slovenijo ne le zmanjšanje njenega dohodka, temveč tudi povečanje njenega izdatka, ker mora nadomestiti izpadek letine z nakupom žita v Vojvodini. Posebno zadeta pa je bila Slovenija, ker je morala nakupiti žita več v času, ko je bila cena žitu posebno visoka. Dočim pridelki Slovenije, ker za te ni interveniral noben Prizad, niso niti primeroma tako narasli v ceni ko žito. Zopet je nastalo za Slovenijo novo nerazmerje, ki ga je morala kriti s prihranki ali pa s pomanjkanjem, kjer teh prihrankov ni bilo.

Sedaj je cena pšenice in koruzi zopet silno narasla in presegla je svetovno paritelo. Neki beograjski list predlaga zato že uvoz tuje pšenice. To utemeljuje tudi s tem, da v državi zaloge pšenice sploh ne zadostujejo do nove žetve in da bodo zato cene še narasle, če se ne odpre meja. A tudi ta list naglašja, da natančno prav za prav nihče ne ve, kako velike so zaloge in da je zelo mogoče, da bo nakrat koruze zadosti, kakor hitro se bo odprla meja. Na vsak način tudi eden naših starih nedostatkov, da se na svojo statistiko nikdar ne moremo zanesti. Zlasti pa ne na statistiko o naši žetvi in njenem uspehu, ker pač vsi vemo, kako se delajo te statistike.

Ali imamo zadosti pšenice doma ali ne, to je sicer vprašanje, ki bi se moralo na vsak način rešiti, ki pa kljub temu ni niti zdaleka tako važno ko vprašanje, kako pri teh pretiranih visokih cenah nuditi revnim slojem v pasivnih krajih zadostne prehrane. Da v Sloveniji že sedaj ni bila prehrana prebivalstva zadostna, smo mogli čitati baš te dni, ko je bil protituberkulozni teden in ko so številni podatki zgovorno govorili, kako razsaja jetika med revnejšimi sloji zaradi njih slabega socialnega položaja. Če se bo kruh sedaj še bolj podražil — in kruh je glavna hrana ravno revnih slojev — potem moramo biti kar pripravljeni na to, da se bo zdravstveno stanje naroda še bolj poslabšalo.

Zato je na vsak način treba, da se cena pšenice zniža oz. da se omogoči tudi revnim slojem zadostna prehrana. Kako naj se to zgodi? Morda bi prišli k rešitvi najlaže, če bi se spomnili tistih časov, ko se je pomagalo kmetovalcem v aktivnih agrarnih pokrajinah, da so prišli do boljše cene. Takrat se je ustanovil Prizad, ki je kupoval žito po dokaj višji ceni, kakor je bila tržna. Tako so morali pasivni kraji pomagati, da se je stanje kmetovalcev v aktivnih agrarnih krajih izboljšalo. Mislimo, da je le naravno, če bi danes aktivni kraji, ki so se v zadnjih dveh letih prav zelo opomogli, pomagali sedaj pasivnim krajem ter bi oddajali Prizad žito v pasivne kraje po nižji ceni od tržne. Seveda pa bi jo moral oddajati vsem brez razlike in tudi trgovcem, ne pa da bi se še v tem primeru nekateri privilegirali. S tem bi se tudi prav pokazala naša skupnost. Če smo mi iz pasivnih krajev pomagali drugim, ko so bili ti v stiski, naj sedaj pomagajo ti nam, ko smo mi v stiski.

Seveda pa bi se mogla stvar urediti tudi bolj idealno, če bi bile naše razmere bolj urejene in če ne bi živeli vedno le tja v en dan. Količ se je že pri nas govorilo o silosih, vsi brez izjeme poznamo iz sv.

pisma priliko o 7 suhih in 7 debelih letih. Čisto nemogoče pa je menda, da bi država ustanovila svoje silose, ki bi jih v dobrih letinah napolnila za slaba leta. S tem bi se tudi naša zunanja trgovina bolj uredila in ne bi živela le v ekstremih, da eno leto ponujamo v preobilici blaga, drugo leto ga pa nimamo. Takšni slučajni prodajalci

ne dobe trdnih stikov na velikih trgih in morajo zato prodajati ceneje.

Naj se uredi vprašanje prehrane pasivnih krajev kakor koli, eno je jasno, da se mora urediti, ker sedanjih visokih cen revno prebivalstvo ne zmore. Zlasti pa ne zmore teh cen pasivna in že čisto iztrošena Slovenija, kateri je zato

treba tudi na drug način pomagati. Zlasti pa se mora znižati Sloveniji davčni odstotek, na drugi strani pa treba povečati javna dela v Sloveniji. Od začetka svetovne krize doživlja Slovenija same udarce in njeno gospodarstvo je oslabiljeno do skrajnosti. Zato tem manj prenese ta najnovejši udarec, to je — dvig žitnih cen!

Čezmerni dvig cen za moko

Kaj dela Prizad?

Slovenski mlinar nam piše:

V trgovini z našim najvažnejšim hranilom, z moko, smo se znašli nakrat v zelo čudnem in tudi škodljivem položaju. Dočim smo mogli še pred tedni čitati o znižanju cen za pšenico in smo čitali tudi to, da je Prizad znižal cene, smo po kratki in nekoliko mirnejši tendenci zaplavali nakrat v največjo haussee, ki se še ni niti ustalila. Skoraj upravičeno moremo trditi, da je bila ta hausse čisto neupravičeno izzvana in da izvira iz špekulacije, ki je tudi z raznimi vestni skrbela, da so cene rastle. Tako se je govorilo, da so pasivni kraji brez vseh zalog in da bodo morali v kratkem kupovati pšenico in moko po vsaki ceni in da se bodo torej lahko pasivnim krajem cene kar diktirale.

Zaradi silnega poviška krušnih cen je posebno prizadeto vse prebivalstvo pasivnih krajev, a tudi vse revnejše prebivalstvo v agrarno aktivnih krajih in s tem nastaja nevarnost nezadostne prehrane prebivalstva. Zato tudi ni mogoče pritrčiti onim poskusom opravičevanja zviševanja sedanjih cen, ko se govori, da je to povišanje utemeljeno zaradi velikega pomanjkanja pšenice v bogatih banatskih krajih. Čeprav niti gotovo ni, če je to pomanjkanje resnično, ker prihajajo tudi poročila, da imajo nekateri v Vojvodini zelo velike zaloge, ne more to opravičevanje držati. Kajti če so zaloge v resnici majhne, potem se ni bati, da bi cena čezmerno padla in da dvig cen ni treba posebej intervenirati. Pa tudi če bi bile zaloge res pičle, potem v tem še ni razlog, da bi morali plačevati pšenico, ki jo potrebujemo za prehrano prebivalstva, mnogo nad svetovno pariteto!

Dolžnost odgovornih činiteljev je, da regulirajo cene, kadar so te že postale previsoke za nemoteno prehrano prebivalstva. Ne mislimo, da bi se morala kar z zakonom dekretirati cena. Pa to pri nas ni niti potrebno, ker imamo Priv. Izvozno družbo, ki dobi vsako leto velike vsote na razpolago, da vzdržuje cene deželnim pridelkom na primerni višini. Kadar nastopi takšen položaj, kakor je sedanj, bi moral Prizad intervenirati in na trgu ponuditi blago iz svojih zalog ali pa iz čezmorskih ali drugih dežel. Če bi Prizad tako delal, potem zelo dvomimo, da bi cene pšenice še nadalje rastle. Bilo bi dovolj ponudbe in vsaka nevarnost katastrofalnega dviga cen bi bila preprečena. Kakor je katastrofa za producenta, če ne more vnovčiti svojih proizvodov za primerno ceno, tako je katastrofa za cele pokrajine, če morajo kupovati najvažnejše življenjske potrebščine po neznosnih cenah. Če se količ kaj vmislimo v položaj konsumenta, potem moramo priznati, da je konsument že zadostno obremenjen, če mora vse leto plačevati žito in moko po srednje visokih

cenah. Če pa mora plačevati čezmerne cene, je katastrofa tu, ker za takšne cene je njegov zaslužek premajhen.

Zato moramo zahtevati, da vzdržuje Prizad neko ravnovesje med cenami ali pa sploh ne vemo, zakaj imamo to družbo. Naloga Prizada je, da vzdržuje neko ravnovesje med ponudbo in povpraševanjem in ker je trenutno povpraševanje večje ko ponudba, je to židovska in druga špekulacija izkoristila ter ustvarila naravnost neznosne razmere na žitnem trgu. Moramo zato z vsó odločnostjo vprašati: Kaj dela Prizad v tej težki situaciji? Ali misli še nadalje samo gledati, kako prihaja ves naš žitni trg zaradi špekulacije v nered?

Velikanska krivica in dokaz obupno slabega gospodarstva je, če morajo cele pokrajine polniti

špekulantom z visokimi žitnimi cenami njih nikdar polne žepa. Vsi kupovalci so molčali, ko so se uporabljale velikanske vsote, da se je zvišal dohodek kmetkemu prebivalstvu s primernim poviškom cen za njegove pridelke. Vsi konsumenti so to veliko žrtev nosili brez protesta, ker je bilo to povišanje na drugi strani gospodarsko dobro, ker je povečalo kupno moč največjega konsumenta v državi, kmetovalca. Sedaj pa cene rastejo, ne da bi se pomagalo kmetovalcu, temveč da imajo dobiček le nekateri špekulanti. Tega pa se ne bi smelo trpeti in zato zahtevamo, da se napravi tej špekulaciji konec. Zato zahtevamo, da se Prizad zga-ne! Naj intervenira na žitnem trgu, kakor je njegova dolžnost, ker pasivni kraji in revno prebivalstvo teh silno zvišanih cen kratkomalo ne zmorejo.

Pobiranje davka od prodaje monopoliziranih predmetov

Zakon o državnih monopolih pravi v § 1., odst. 2. naslednje:

»Ta zakon obsega državni monopol tobaka, cigaretnega papirja, vžigalic, umetnih vžigalnikov, ko tudi kamenčkov za njih vžiganje, petroleja in soli.«

§ 2. tega zakona odst. 2. pa pravi:

»Na dohodke od maloprodaje monopoliziranih predmetov z določeno prodajno ceno ne plačuje maloprodajalec ne neposrednih davkov in tudi ne samoupravnih doklad, ko tudi ne drugih državnih in samoupravnih taks in davščin.«

§ 7. tega zakona, odst. 2. pa določa:

»Nihče ne sme prodajati monopolizirane predmete draže ali ceneje kakor pa jim je določena cena.«

Davčne oblasti pa se povsod ne ozirajo na ta zakonita določila, temveč obdačujejo trgovce tudi od prodaje monopoliziranih predmetov. Samo za tobačne izdelke delajo izjemo in te oproščajo od obdačevanja, dočim za vse druge predmete zahtevajo plačevanje pridobnine.

Ker trgovci po jasno določenih zakonskih predpisih ne smejo prodajati monopolizirane predmete, med katere spada tudi sol, po nižji ceni, kakor pa je predpisana — z izjemo petroleja, za katerega je dala monopolska uprava po tem zakonu pravico zasebnikom za izdelavo — je vsekakor upravičena zahteva trgovcev, da se oproste plačevanja tega davka, ker je priznani dobiček tako neznan, in sicer bruto dobiček, da ne krije niti režije. Zakon priznava trgovcu pravico na bruto dobiček (ne čisti dobiček!) v višini 25%, dočim pa

se ves bruto dobiček od prodaje monopoliziranih predmetov giblje med 2 do 5 odstotka, da trgovci dejansko pri tej prodaji izgubljajo. Če se upošteva še to, da se obremenjujejo še s plačevanjem davka od tega skromnega »dobička«, vrhu vsega še protipostavno predpisanega, potem sledi iz tega, da postaja trgovec ne le neplačani prodajalec teh predmetov, temveč da za to uslugo še doplačuje iz svojega žepa.

Nemogoče je zahtevati, da tisoči in tisoči trgovcev, tako neupravičeno obdačenih trgovcev vlagajo leto za letom pritožbe na reklamacijske odbore, za katere vemo, kako so sestavljeni. Zato mora priti varstvo pred plačevanjem tega nepostavnega obdačevanja le od pristojnih faktorjev, predvsem od g. fin. ministra. Njega tudi prosimo, da izda odlok na vse davčne oblasti, da ne smejo dohodke, ki podleže plačevanju pridobnine, všteti tudi predmete, ki so navedeni v 2. odst. 1. § monopolskega zakona. (»Trg. Vjesnik.«)

Občni zbor Trg. društva »Merkur« v Ljubljani

bo v četrtek dne 19. maja t. l. ob 7. uri zvečer v posvetovalnici Združenja trgovcev v Trgovskem domu, Gregorčičeva ulica 27, pritičje, levo. — Dnevni red: 1. Nalogor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo preglednikov računov. 6. Določitev ustanovnine, članarine in pristopnine za leto 1938. 7. Samostojni predlogi. — Samostojne predloge je naznaniti pet dni pred občnim zborom pismeno društvenemu predsedništvu.

Proizvodnja umetne svile

Leto 1937. je v proizvodnji zmagovite umetne svile po dobi šestih let prvič pomenilo vsaj majhen zastoj. To leto se je proizvodnja naravnega tkiva prvič spet povečala bolj ko proizvodnja umetne svile. Prvi udarec je bil padec cen v tekstilni stroki, prav močno pa je narasla cena surovine za svilo, celuloze, celo za več ko 50 odstotkov. Še bolj nevarna ko naravna tkiva je pa postala za svilo druga umetna snov — lesna volna. Pri tej so proizvodni stroški le polovico do dve tretjini stroškov pri umetni svili, prav tako pa je volna zmagala v uporabnosti.

Za počasnejši napredek umetne svile je bil pa gotovo odločilen lanski previšek naravnega blaga, kar se razvidi iz sledečih števil. V letu 1937. se svetovna proizvodnja ceni (v milijonih liber) takole:

bombaž	18 500'0
volna	3.866'9
juta	3.584'0
lan	2.318'4
konoplja	2.016'—
surova svila	120'8
umetna svila	1.137'5
lesna volna	604'1

Važna je izredna letina bombaža, proti predlanski s 15.000 milijoni liber, ki je bila srednja. V primeri s to množino dosega umetna svila in lesna volna komaj 11'7 odstotka. Poraba surovega bombaža v letu 1937. se ceni na 15.000 milijonov liber.

Vsa proizvodnja umetne svile je v letu 1937. počasneje rasla ko predlanskim; povečala se je od 997'2 na 1137'5 ali 12 odstotkov. Največ tega prirastka je dosegla Japonska, v hudi konkurenci z USA, ki jih je tudi premagala. Japonska cenijo na 330, USA na 312 milijonov liber. Približno tako je umetna svila napredovala le še v Italiji. Dosti nagleje pa napreduje lesna volna, in sicer od 298'9 na 604'1 milijona liber, več kot za 200 odstotkov. Dosegla je svilo do 50 odstotkov. Vodijo tudi v tem blagu avtarkisti: Nemčija, Japonska in Italija.

Pridelali so lesne volne v letih in milijonih liber:

Svetovna	1935	1936	1937
industrija	139'9	298'9	604'1
Nemčija	34'3	90'0	200'0
Japonska	13'6	45'9	174'0
Italija	67'6	109'9	157'0
Anglija	10'0	26'2	35'1
USA	5'2	12'4	20'0
Francija	8'0	12'0	13'5

Povečala je svojo umetno proizvodnjo precej tudi Češkoslovaška. Lani je izdelala 500.000 kg umetne svile več ko l. 1936., to je napredek od 3.370 na 3.943 ton, uporabila pa vsega 9.790 ton. Uvoziti je morala torej 5.837 ton ali 61 odstotkov surovine. Všet je pa tu že padec lanske porabe v zadnjih dveh mesecih, ki se letos še pogloblja in je bila s 155.000 kg v marcu že na polovici lanskega mesečnega odjema.

Proizvodnja najvažnejših rud v Turčiji

Proizvodnja rud v Turčiji je v letu 1937. napredovala v primeri z l. 1936. takole:

	1936	1937
ruda	tisoč ton	
kromova	163'8	199'0
svinčena	7'6	8'3
cinkova	17'1	24'9
antimon	1'1	1'3
premog	2.296'6	2.306'8

Naši izseljenci imajo le redko priliko, da bi nas obiskali

Vendar so zadnja leta v navadi organizirani skupinski obiski naših rojakov. Potrebno je, da vzdržujemo vezi z izseljenci s čim številnejšimi obiski. Upoštevati pa moramo seveda, da so potovanja draga, kar marsikomu prepreči obisk domovine. Najlepša prilika se nudi rojakom, da nas obiščejo med Ljubljanskim velesejmom od 4. do 13. junija, ker so tedaj v veljavi vozne olajšave za obiskovalce velesejma v številnih državah. Tako bo n. pr. veljal letos v Nemčiji 25% popust, na bivših avstrijskih železnicah 25 do 33%, v Bolgariji 50%, v Franciji, Grčiji, Romuniji, Švici in Češkoslovaški 25%, v Madžarski 25-33% in v Italiji 30 odstotkov. Na jugoslovanskih železnicah pa imajo brezplačen povratek.

Tudi na parnikih

se bodo nudile obiskovalcem pomladanskega Ljubljanskega velesejma, ki bo od 4. do 13. junija, vozne olajšave; plačali bodo karto nižjega razreda, vozili se pa bodo v višjem razredu. Popust velja od 20. maja do 13. junija za prihod in od 4. do 20. junija za odhod.

Gostilničarji poseben stan

Na kongresu gostinskih zvez iz vse države v Novem Sadu je bila soglasno sprejeta resolucija, da se mora v noveli obrtnega zakona priznati gostinski stan kot poseben stan. Gostilničarji so nadalje zahtevali odpravo šušmarstva, znižanje davčnih bremen in samoupravnih doklad, pavšaliranje pridobnine za gostinska podjetja, prepoved točenja alkoholnih pijač na drobno v trgovinah in zadrugah, ureditev koncertnih in drugih taks, novelizacijo zakona o zaščiti delavstva ter razne spremembe v določilih o pomožnem osebju.

Uspeh sejma v Plovdivu

V Plovdivu je bil velesejem od 25. aprila do 8. maja. Velesejem je obiskalo 250.000 oseb. Poslovni zaključki presegajo vsoto 1000 milijonov levov. Skupno je na letošnjem velesejmu razstavilo 2.150 razstavljalcev, od katerih je bilo 1.450 firm, od teh 387 iz tujine.

Zakaj ne uvaža Francija našega pirita

Tako se sprašuje francoski list »Republique« ter ugotavlja, da je Francija morala danes seči že po svojih vojnih zalogah pirita, ker je general Franco ustavil izvoz pirita v Francijo. General Franco je pripravil dovoliti izvoz v Francijo le, če Francija dobavlja njemu kot protiuslugo fosfate. Francija je sama proizvajala na leto okoli 120 do 140 tisoč ton, potrebuje pa letno okoli 1 milijon ton pirita. Pred vojno je dobivala iz Španije okoli 600.000 ton ali dve tretjini njeje potrebnega pirita iz Španije. Francoški list se sprašuje, zakaj Francija ne nabavlja pirita iz Jugoslavije, ki ga je lani ta izvozila v tuje države 257.000 ton v vrednosti 42 milijonov din. Vidi se, pravi list, kako slabe trgovinske zveze imamo z Jugoslavijo, da ni nihče mislil na to, da bi nabavljali pirit v Jugoslaviji.

»Službeni list«

kraljeve banske uprave dravske banovine z dne 11. maja ima naslednjo vsebino: Uredba o zvišanju plač pripravniških orožnikov — Pravilnik k določbam § 18. fin. zakona za proračunsko l. 1938./39. o neposrednih davkih in o spremembah in dopolnitvah pravilnika o neposrednih davkih — Pravilnik k določbam fin. zak. za leto 1938./39. o taksah — Naredba zaradi boleznih slimavke v kraju Feldkirchen — Sprememba pravilnika o prodaji bioloških proizvodov — Uvozna kontrola za večnitno prevo-

česane volne — Dopolnitev pravilnika o vozni in prevoznih ugodnostih — Spisek uprav javne službe za posredovanje dela: javnih borz dela, njihovih podružnic, ekspozitur in poverjeništev — Konvencija o vzajemni pomoči v civilnih in trgovinskih zadevah med Jugoslavijo in Veliko Britanijo; razširitev za Newfoundland — Popravek v pravilniku o oprav-

ljanju privatnih in dopolnilnih izpitev na srednjih šolah — Odločba o oddajanju žrebcev v privatno oskrbo.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju trgovca Emila Blagoviča v Ptuj. Konkurni sodnik dr. Fabiani, upravnik mase dr. Sijanec.

Prvi zbor upnikov dne 27. maja ob 10., oglasitveni rok do 20. junija, ugotovitveni narok dne 30. junija ob 10.

Potrjuje se prisilna poravnava, ki jo je sklenil inž. Fran Dedek s svojimi upniki.

Odpravljen je konkurz o premoženju posestnika in gostiln. Ivana Avšiča na Crnučah, ker je bila razdeljena vsa masa.

Kako je z našim denarništvom

Iz poročila predsednika Hranilnice dravske banovine Ivana Avseneka

Na seji upravnega odbora Hranilnice dravske banovine je podal po naročilu upravnega odbora njegov predsednik Ivan Avsenek še mnenje odbora o najvažnejših dogodkih, ki so imeli poseben vpliv na kreditni sistem v Sloveniji.

V glavnem je dejal:

I.

Preteklo poslovno leto pomeni začetek obnove kreditnega poslovanja in končne ureditve kmetskih dolgov. Ta začetek je bil težak in je zahteval precejšnjih žrtev od vseh interesentov in tudi od banovine, vendar je pokazal dosti lepe uspehe. Naš kreditni sistem je udeležen na kmetskih dolgovih s 480.000.000 din. To vsoto moramo smatrati za zamrznjeno za 13 do 20 let. Vendar pa se je posrečilo s skupnimi naporci za obnovo kreditnega poslovanja, da bo mogla biti osnova za dobivanje likvidnostnih kreditov. Ze dosedaj sta Narodna banka in Poštna hranilnica na račun teh zamrznjenih kmetskih terjatev posodili na ravno tako dolgo dobo nad 250 milijonov din in tudi že dejansko izplačali dve tretjini tega zneska. V kratki dobi šestih mesecev je torej bilo nad 40% vseh zamrznjenih kmetskih terjatev spremenjenih v Sloveniji v likvidno premoženje denarnih zavodov.

To je prvo razveseljivo dejstvo. Ugotoviti pa moramo, da likvidnostna akcija še ni zaključena in da dobe vsi denarni zavodi še dobrih 100 milijonov din, če se namreč hočejo poslužiti kreditnih ugodnosti, ki so jim bile dosedaj na razpolago.

To je drugo razveseljivo dejstvo.

Posledica tega je, da se je sektor samoupravnih hranilnic že močno približal popolni likvidnosti in normalnemu poslovanju. Skupna bilančna vsota vseh samoupravnih hranilnic znaša danes že nad 1,1 milijarde din, od česar je popolnoma likvidnih ali le malenkostno omejenih v najslabšem primeru že nad 800 milijonov din. Normalno torej danes funkcionirajo že tri četrtine samoupravnih hranilnic.

To so spoznali tudi vlagatelji in zato vedno bolj zaupajo samoupravnim hranilnicam. Dotok novih vlog je bil tako velik, da so mogle samoupravne hranilnice iz dotoka novih vlog vršiti vsa izplačila. Dotok je celo večji, povprečno za 10 milijonov din je mesečno več vlog kot izplačil. Bilančna vsota vseh samoupravnih hranilnic raste povprečno za 1 odstotek na mesec. To je tretji veseli pojav.

II.

Zal pa niso kreditne razmere v ostalih dveh sektorjih našega kreditnega sistema: pri kreditnih zadrugah in bančnih zavodih, tako ugodne.

V zadnjem poslovnem letu ni v teh dveh sektorjih vidno naraslo število popolnoma likvidnih zavodov, niti se niso osvobodili po obsegu pomembnejši kapitali. Dokler pa tudi v teh dveh sektorjih niso zdrave razmere, tako dolgo tudi naš kreditni sistem ne bo zdrav in od tega mora trpeti normalno po-

slovanje tudi samoupravnih hranilnic. Zato je treba po rešitvi likvidnosti regulativnih hranilnic posvetiti vse napore ostalima dveh sektorjema, da čimprej popolnoma ozdravita.

III.

Poleg navedenih težav pa trpi naš kreditni sistem še na bolnih pojavih, ki so skupni vsem trem sektorjem. O njih govorimo zelo neradi, ker bi pri nepristranski obravnavi morali priznati v marsičem tudi lastno krivdo. Nikomur pa ni prijetno, če mora govoriti o lastnih napakah.

Vendar pa je treba o njih govoriti, ker sicer ne bomo našli pravega zdravila. Mislimo na sledeče bolne pojave:

1. »Uredba o počeku« je sicer po svoji zamisli dobra, vendar pa služi marsikje samo za plašč, pod katerim se skriva komodnost in pomanjkljivost čuta za odgovornost do vlagateljev ter pomanjkanje iniciative za odpravo gospodarskih težav. Zato bi bilo treba denarnim zavodom dopovedati, da »poček« ne sme biti za nikogar trajna oblika poslovanja in da mora vsak zavod gledati na to, da se čimprej osvobodi tega branika proti upravičenim zahtevam vlagateljev. »Poček« nudi sicer dosti ugodnosti, dejansko pa pomeni umiranje dotičnega zavoda na škodo vlagateljev in vsega kreditnega sistema.

2. Čeprav vemo vsi iz lastne skušnjaje, da je bilo licitiranje obrestne mere navzgor eden glavnih razlogov za sedanjo krizo, se je to licitiranje zopet pojavilo. Sicer ne licitirajo denarni zavodi sunkoma po celih odstotkih, temveč le počasi v delih odstotkov, vendar ni ta sistem licitacije obrestne mere navzgor manj kot od prejšnjega. Odločilni faktorji naj resno razmišljajo o tem pojavu, ki ni ravno dokaz zrelosti našega gospodarskega mišljenja ter naj to nedopustno licitacijo zatro.

3. Naravno je, da je potreba po kreditih zelo velika, saj dolgo let se sploh niso dajali krediti. Pri vsej veliki potrebi po kreditih pa

Zunanja trgovina

Zaradi visokega tečaja nemške marke ter zaradi ugodnejših pogojev, ki jih nudijo italijanski tekstilni dobavitelji, so začeli naši uvozniki zopet naročati v večji meri italijansko blago in se je zato tudi že naš aktivni saldo proti Italiji znatno znižal. Ker zavisi naš izvoz v Italijo od italijanskega uvoza v Jugoslavijo, je pričakovati, da se bo v kratkem naš izvoz v Italijo dvignil.

Novi obračunski tečaj nemške drž. železnice za avstrijski šilling (1 šilling = 67 pfenigov, 1 marka = 150 šilinga) v tranzitnem prometu skozi Avstrijo zelo obremenjuje jugoslovanski izvoz, ker pomeni podražitev tarife za 25%. Da bi se preprečila preorientacija jugoslovanskega izvoza na druga nemška pristanišča, bodo nemške drž. železnice v kratkem obnovile staro tarifo.

Med Madžarsko in Češkoslovaško so bila ugodna zaključena pogajanja o ureditvi letalskega prometa. Z novo pogodbo je dobila Praga direktno letalsko zvezo z Beogradom in Bukarešto preko Madžar-

skoro opozoriti, da še ni prišel čas, da bi mogli denarni zavodi dajati kredite po istih vidikih kakor pred krizo, kar pa so nekateri zavodi že začeli prakticirati. Navsezadnje je zato treba skrajno previdnost pri dajanju kreditov, zlasti dolgoročnih, da ne bo kreditiranje pri novi krizi, ki ni več daleč, zopet vir poostrene denarne krize. Čisto nedopustno pa je, če dajejo denarni zavodi že kredite, vlog pa še ne izplačujejo. Tudi na takšne primere smo že naleteli.

4. Opozoriti moramo nadalje, da so se kreditno-pravne razmere v zadnjih letih močno poslabšale, da bi bilo iz previdnosti že treba prepovedati vsako kreditiranje. To poslabšanje je tako veliko, da v praksi kreditiramo veliko več na račun poštenosti dolžnika kakor pa na račun pravne varnosti pri morebitnem prisilnem izterjavanju zapadlih terjatev. To kreditno-pravno stanje povzroča popolnoma nenormalen razvoj našega kreditnega sistema: v sektorju kratkoročnega kreditiranja ponudba kapitala daleko prekaša povpraševanje, v sektorju dolgoročnega kredita pa je gospodarsko utemeljeno povpraševanje po kreditih neprimerno večje ko ponudba, ki je včasih sploh ni. Tako sta prešla denarni ko kapitalni trg v popolno dezorganizacijo, gospodarstvo pa trpi zaradi tega veliko škodo.

5. Slednjič moramo opozoriti na beg vlagateljev od svojih lastnih lokalnih zavodov k zavodom, velikim po obsegu in oddaljenim po prostoru. Ta beg se navadno pojasnjuje z demagoško borbo proti državnim zavodom. Mislimo, da je to napačno. Vzrok bega vlagateljev od lokalnih zavodov je v nezaupanju do domačih zavodov in ne v eksistenci drž. zavodov. Potrebno je, da se že javno začne razpravljati vprašanje, zakaj vlagatelji ne zaupajo lastnim lokalnim zavodom. Če tega vprašanja ne bomo pravilno rešili, potem nimamo pravice, iskati razloga za ta pojav tam, kjer ga ni.

To pa se danes godi.

Politične vesti

Mussolini je imel v Genovi velik političen govor, za katerega je vladala tudi v mednarodnem političnem svetu zaradi nedavnega obiska Hitlerja v Rimu velika pozornost. Mussolini je v svojem govoru dejal v glavnem naslednje:

Dne 11. marca se je morala Italija odločiti in od njene odločitve je bil odvisen mir v Evropi. Italija ni mogla intervenirati kakor l. 1934, ker je od takrat preteklo mnogo vode po Tiberi. Italija se je v tem času posvetila gigantskemu delu in prav zato so se sprožile proti njej sankcije. Italija si ni mogla dovoliti razkošja, da bo po štirih letih zopet mobilizirala, ker tudi ni mogla sprejeti osvobodilne naloge stare Avstrije, Habsburžanov in Metternicha ter nasprotovati stremelju po edinstvu narodov. Naše lojalno prijateljstvo do Nemčije je bilo povod za to, kar smo storili. Sedaj sta neposredna mejaša nemški in italijanski svet. Sodelovanje med njima more biti samo plodno. Besede, ki jih je izrekel Hitler sedaj v Rimu (o nespremenljivosti meje na Tirolskem), niso bile nekaj političnega, temveč zgodovinske, ki pomenijo definitivum. Pripravljeni pa smo se sporazumeti tudi z drugimi in sporazum z Jugoslavijo smo sklenili že lani in odleje vlada na obalah Jadrana suveren mir. Sporazumeli pa smo se tudi z Veliko Britanijo. To je sporazum dveh imperijev, ki se nanaša na ozemlje okrog Sredozemskega morja, Rdečega morja in Indijskega oceana. Prepričani smo, da bo ta sporazum trajan. Kar se tiče razgovorov s Francijo, ne vem, če pridemo do zaključka, ker gre tu tudi za zelo aktualen problem, namreč za španski. Francija želi, da zmaga Barcelona, mi pa hočemo zmago gen. Franca. Smernice naše politike so jasne. Hočemo mir z vsemi. Tudi narodni socializem si želi mir, ki si ga pa hoče zagotoviti z orožjem. Totalitarne države so vedno pripravljene, da ustvarijo svoj blok in v tem primeru bodo korakale do konca.

Svet Zveze narodov je končal svoje zasedanje. Odobril je predlog, da se skrb komisarja za emigrante razširi tudi na begunce iz Avstrije. Svet je v celoti sprejel zahtevo Švice, da se ji prizna popolna nevtralnost. Na koncu seje je bila sprejeta resolucija, ki izrek Kitajcem simpatije Zveze narodov ter obsoja postopanje Japoncev, zlasti njihovo uporabo strupenih plinov. Ni pa sprejel Svet predloga države Čile, da se obnovi sodelovanje s totalitarnimi državami. Verjetno je, da bo zaradi tega Čile izstopila iz Zveze narodov.

Papež je izdal okrožnico, v kateri ostro obsoja nauk o nadvrednosti enega človeškega plemena nad drugim ter ga označuje kot krivoverstvo. Papež v svoji okrožnici našteva sedem glavnih zmot tega modernega nauka.

Ministrski predsednik madžarske vlade Daranyi je odstopil, ker mu je izrekla magnatska zbornica nezaupanje, ker da premalo energično nastopa proti skrajnim desničarjem in levničarjem. To je prvi primer, da je magnatska zbornica izsilila odstop vlade.

Novo madžarsko vlado je nato sestavil Adalbert Imredy, dosedanja gospodarski minister in predsednik Narodne banke. Notranji minister je Franc Kerestess-Pischer, zunanji je še nadalje Kanya. Iz nove vlade so izpadli vsi pristaši pok. Gömbösa.

Novi madžarski ministrski predsednik Imredy je v parlamentu razvil svoj program. Najprej je govoril o zun. politiki ter je tu zlasti podčrtal dobro razmerje z Italijo. Nato je prešel na notranjo politiko in naglasil, da ne bo vlada trpela niti skrajno desničarske niti skrajno levničarske agitacije. Vlada ne bo trpela, da zahtevajo nekatere skupine od svojih članov tajne prisege. Na Madžarskem se prisega samo drž. upravitelju Hortyju in nikomur drugemu. Nato je napovedal celo vrsto reform. Takoj po svojem govoru je ministrski predsednik Imredy predložil parlamentu dva zakonska načrta o zaščiti države.

Angleški letalski minister Swinton je zaradi javne kritike letalskega oboroževanja odstopil. Njegova ostavka je bila sprejeta. »Daily Mail« meni, da bo imela ta ostavka za vlado težje posledice ko ostavka ministra Edena.

Mehika je pretrgala svoje odnose z Veliko Britanijo, ker ni prišlo do nobenega sporazuma v sporu glede razlastitve tujih petrolejskih družb.

Japonska ofenziva je prinesla dosedaj Japoncem precejšnje uspehe. Tako so se kitajske čete ob lunganski železnici morale umakniti.

Denarstvo

Uspešno delovanje Hranilnice dravske banovine

Iz računskega zaključka Hranilnice dravske banovine za l. 1937. posnemamo naslednje razveseljive podatke, ki dokazujejo, da se posliče naše najstarejše hranilnice zelo ugodno razvijajo in da je Hranilnica dravske banovine v resnici v pomoč vsemu prebivalstvu.

Razpoložljiva gotovina hranilnice je znašala dne 31. decembra 1937 30'1 milijona din, kratkoročne naložbe Hranilnice pri denarnih zavodih 23'9 milijona din, torej lakoj likvidna sredstva 54 milijonov. Dolžniki v tekočem računu so znašali 59'8 milijona din, hipotečna in komunalna posojila 39'7 milijona, vrednostni papirji 15'8 in lastne nepremičnine 7'1 milijona dinarjev.

Rezervni fond Hranilnice so narasli na koncu leta 1937. že na 12'7 milijona din, vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun na 164'5 milijona din. Razne dotacije in odpisi so dosegli v l. 1937. 2'4 milijona din.

Hranilnica dravske banovine pa je volirala iz svojih sredstev tudi znatne zneske v občepovalne namene. Tako Hranilnica upravlja ustanovo za neozdravljive bolnike. Iz obresti te ustanove je prejemale 54 neozdravljivih bolnikov redne mesečne podpore v skupni višini 203.367 din.

Posebno veliko zaslugo pa si bo pridobila Hranilnica za vse prebivalstvo banovine s svojim sklepom, da bo dala iz sredstev te ustanove pol milijona din za nakup radija, ki ga bo podelila Zavodu za raziskovanje raka in za zdravljenje za rakom obolelih bolnikov. Vse prijave so že končane ter bo radij v najkrajšem času tudi nabavljen. S tem bo omogočeno prepotrebno- mu Zavodu za raziskovanje raka, da prične s svojim delom. Seveda pa je morala Hranilnica podeljevati neozdravljivim bolnikom zaradi bolj koristne nabave radija ustaviti.

Hranilnica dravske banovine bo aktivno sodelovala in tudi sama prispevala pri zidavi Moderne galerije ter namestitvi Akademije znanosti in umetnosti. S tem je Hranilnica dravske banovine pač najlepše manifestirala svojo voljo, da deluje ne le za napredek gospodarstva dežele, temveč tudi pri napredku kulturnega življenja v naši banovini.

Hranilnica dravske banovine, eden naših največjih in najbolj solidnih zavodov, se ni poslužila zaštite, temveč je vedno v redu izplačevala svoje vloge. Že zato uživa veliko zaupanje med vsemi sloji prebivalstva. To zaupanje pa povečuje še dejstvo, da jamči za nje-

ne vloge banovina z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo ter da so vloge vlagateljem vsak hip na razpolago.

Predsednik upravnega sveta je zbornični svetnik in industrialec (van Avsenek).

Beograjska borza

Zagrebski dogodki, ki jih neki beograjski list imenuje kot »štrajk vlagateljev«, niso dosti vplivali na beograjsko borzo. Takoj prvi dan v ponedeljek so sicer tečaji vrednostnih papirjev nekoliko popustili, a so se naslednji dan že popravili, potem pa dobili svoj stari tečaj ali pa celo napredovali kakor Blairove obveznice. — Beograjski borzijanci so na zagrebški štrajk čisto pozabili.

Na efektnem trgu so bili v glav-

nem tečaji neizpremenjeni, rahlo tendenco navzdol pa so kazale begluške in dalmatinske obveznice. Nasprotno pa je Blairovo posojilo zopet napredovalo, kakor se je napovedovalo že prejšnji teden. Tako je dosegel 7% Blair 94'50, napredoval je torej za celo točko, 8% Blair pa je napredoval od 98 na 99'50 do 99. Borzijanci pa napovedujejo, da bo 7% Blair narastel na 100, kakor drugi sedemdesetletni papirji, 8% Blair pa na 110. Na vsak način ta napredek ne bi bil nič izrednega.

Na deviznem trgu ni bilo posebnih sprememb, čeprav je bilo na mednarodnem trgu zaradi devaluacije franka precejšnje razburjenje. Zmotili so se oni, ki so napovedovali padanje dolarja, ker je bil ta ves čas čvrst. Tečaji so ostali na beograjski borzi skoraj neizpre-

menjeni, le avstrijski šiling se je dvignil na 889'84.

Banka Turković v Zagrebu izkazuje pri glavnici 5 milijonov dinarjev, 6,3 milijona din vlog, 6,2 milijona upnikov, 18,2 milijona dolžnikov ter čist dobiček 29.925 dinarjev.

Belgijska narodna banka je zvišala diskont od 2 na 4 odstotke, obrestno mero za posojila pa od 3 na 5%. Dosedanja obrestna mera je bila v veljavi polna tri leta.

Govorice o bližnji devaluaciji belgijskega franka se kljub oficialnim demantjem še vedno vzdržujejo.

Dunajska borza, ki je bila 12. marca zaprtja, se ta mesec zopet odpre. Zgubila pa bo mnogo na svojem pomenu in bo le še provincialna borza. Kupčija s tujimi vrednostnimi papirji se bo najbrže odpravila.

Nemško menično in čekovno pravo je sedaj uvedeno tudi v Avstriji.

TEDEN NA LJUBLJANSKI BORZI

POSEBNO POROČILO „TRGOVSKEGA LISTA“

Devizno tržišče

Tendence čvrsta; promet din 7.068.141'91

Devizna kupčija je bila tudi v preteklem tednu še razmeroma zadovoljivo živahna, ker znašajo skupni devizni zaključki tokrat nad 0'38 milij. dinarjev več nego v predzadnjem borznem tednu.

Table with columns: Devize, predzadnji, minulni teden (vse v tisočih dinarjev), Amsterdam, Berlin, Curih, Din-deviza, Dunaj, London, New York, Pariz, Stockholm, Praga, Trst.

Znatno nazadovanje prometa pokaže deviza Berlin, in sicer za okroglo 0'86 milijona dinarjev, Curih pa za približno en četrt milijona dinarjev. Porastli pa so zaključki v Din-devizi in Dunaju za blizu tri četrtine milijona dinarjev, v devizi London pa za nad pol milijona dinarjev. Skupni devizni promet znaša v prvi polovici tega meseca približno din 13.755.000'—, kar je vsekakor manj, kot v prvi polovici aprila t. l.

Narodna banka je v okviru dosedanjih dnevni deviznih kontingentov še nadalje posedovala v Curihu in Londonu do skupnega zneska din 160.000'—.

V privatnem kliringu je notirala nemška marka tudi ves minulni teden brez izpremenb t. j. na bazi din 14'40 v povpraševanju in din 14'60 v ponudbi. Pravlako neizpremenjeno je beležil ves čas angleški funt din 238'— za denar, le na ponedeljkovem borznem sestanku je

bila njegova notica din 237'20 v povpraševanju in din 238'80 v ponudbi.

Nasprotno pa je avstrijski šiling tekom prejšnjega tedna dosegel v privatnem kliringu te tečaje:

Avstrijski šiling:

Table with columns: Date, Rate, Exchange rate for 1938.

Devizna tečajnica kaže ponovno okrepitev deviznih tečajev. Razlika, izražena v poenih, znaša tekom prejšnjega tedna pri devizi:

Table with columns: Location, Rate, Exchange rate for 1938.

Devize s primo Narodne banke

Table with columns: Location, Rate, Exchange rate for 1938.

Table with columns: Location, Rate, Exchange rate for 1938.

Efektno tržišče

Za državne efekte stalna tendenca

Izmed bančnih vrednot so beležile delnice Narodne banke ves minulni teden din 7.300'— v povpraševanju in din 7.400'— v ponudbi; le na zadnjem borznem sestanku (13. t. m.) so popustile na din 7.200'— za denar, a din 7.350 za blago. Nasprotno pa so delnice

Trb. premog. družbe notirale din 195'— za denar in din 205'— za blago, od 11. t. m. dalje pa za din 5'— višje tako v ponudbi, kakor tudi v povpraševanju.

Notice državnih efektov so bile naslednje:

Table with columns: Instrument, 1938 rate, Current rate, Exchange rate.

Žitno tržišče

Tendence zelo trdna

Cene so zopet občutno porastle, in sicer za din 9'50 pri koruzi, za din 35'— pri banatski ter za din 40'— pri bački pšenici, dalje za din 17'— pri ječmenu in za din 15'— pri slavonskem ovsu. Tudi mlevski izdelki so se močno podražili; moka vseh vrst notira za din 20'— višje, drobni in debeli pšenični otrobi pa za din 10'— višje pri 100 kg. Na zadnjem borznem sestanku so bile dosežene te najnižje, oziroma najvišje cene:

Žito:

Table with columns: Instrument, Current rate, Exchange rate.

Naše stare trgovske in prometne ceste

III.

V Ogleju in Trziču (Monfalcone) so imeli patrijarhi svoje mitnice in carinarne. Odtod je šlo blago proti Gorici, Senoščam in Trstu, po istih smereh in cestah kakor dandanašnji. V Čedadu je bila patrijarhova mitnica že od nekada. Odtod je bila cesta na Gorico, kjer so gospodovali goriški grofje. Iz Gorice se je tvorilo na Kranjsko čez Šempas, Ajdovščino, potem pa čez Hrušico, dalje čez Logatec in Vrhniko na Ljubljano. Druga trgovska pot je šla iz Gorice za Sočo čez Kanal in Tolmin. Tam se je pobirala mitnina od žita in vina za patrijarha. Od te ceste se je pri sv. Luciji obrnila tovarna pot čez Bukovo in Cerkno na Kranjsko v Škofjo Loko. Tukaj se je leta 1261. nahajala mitnica brižinskega škofa, odtod se je tvorilo dalje na Kranj. Iz Tolmina se je tvorilo naprej proti severu skozi Bovec čez Predil na Trbiž.

Tukaj je bila še leta 1399. mitnica bamberškega škofa, odtod pa je šla tovarna pot dalje na Beljak. Tudi po Kanalski dolini je šla trgovska cesta iz Furlanije na Koroško.

Glavni gorenjski tržišči, Kamnik in Škofja Loka, sta imeli trgovske zveze s Furlanijo. Pri tem so se posluževali tovarne poti, ki je šla iz Škofje Loke skozi Poljansko dolino čez Osilco in Cerkno, naprej k sv. Luciji in Tolmin ter dalje čez Kobarid, skozi dolino Nadiže v Čedad in Videm. To pa ni bila vozna trgovska cesta, temveč so prenašali blago le z obloženimi konji in mulami. Ta način prometa je bil v naših krajih v navadi tja do 17. stoletja, ko se je začelo popravljati in zboljševati ceste. Proti severu so ovirale prometne zveze visoke Karavanke, pa tudi te je zmogla trgovska vztrajnost in podjelnost. Iz Ljubljane je šla cesta na Koroško čez Kranj, dalje ob Kokri čez Kokrško sedlo na Jezersko, Kaplo, in Velikovec. Druga cesta je bila čez Trzič in Ljubelj, naprej čez dravski most pri Humperku na Celovec. Tretja važna trgovska zveza je bila po Savski dolini proti

Trbižu, kjer se je razcepila na levo čez Predil in Bovec proti Gorici, na desno pa v Beljak.

V začetku novega veka

Trst je imel v tem času poseben privilegij, da je moral vsakdo, kdor je hotel potovati v Istro ali Benetke, skozi obzidje tržaškega mesta. Če je hotel n. pr. ubog kmet iz Loške doline ali s Krasa v Istro, je moral napraviti ovinek štiri do pet, tudi več ur čez Trst, četudi s konjem brez tovora, ter plačati Tržačanom mitnino in pristojbine. In če je pripeljal žito na tržaški trg, ga je moral tri do štiri dni ponujati na prodaj, dokler mu ga niso odkupili po najnižji ceni.

Deželni stanovi kranjski so v tem, četudi neprimernem času, zgradili več novih, boljših cest. Leta 1541. so izročili na državnem zboru v Lincu prošnjo, da bi se izvedla že prej od kralja dovoljena, zaradi pomanjkanja denarja pa ne zgrajena cesta skozi Kokro. Njilov namen je bil, da bi odvrnili trgovino iz Nemčije v Italijo, ki je šla čez Benetke ter je bila od republike otežkočena z velikimi

dajatvami in mitninami, na avstrijsko ozemlje in posebno na Kranjsko. Stanovi so ponudili, da bodo cesto zaradi težavnih državnih razmer na lastne stroške zgradili, če se jim dovoli pobiranje mitnine po en krajcar za otovorjenega konja, dva vinarja za praznega in od voza po en krajcar za vsak tovor, dokler ne bi bili stroške za cesto poravnani; pozneje bi se lahko znižala mitnina za polovico. Deželni stanovi kranjski so se zavzemali tudi za vožno cesto do morja, češ da trgovali laže in ceneje prevažajo svoje blago na vozovih kakov na tovarnih konjih. Tako je nastala cesta skozi Kokrško dolino. Na Štajerskem so morali trgovci potovati po določenih cestah, ki je vodila iz Ptuj za čez Slovensko Bistrico, Konjice, Vojnik, Celje, Zalec, Vransko in Kamnik v Ljubljano. Če so šli trgovci po kaki drugi poti, se jim je smelo blago zapleniti.

Avstrijski nadvojvoda Karol je posvečal mnogo pažnje cestam. Leta 1565. je stavil deželnim stanovom koroškimi predlog zaradi ceste, ki jo je nameraval zgraditi v blagor mest in trgov, za olaj-

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravni

ROGAŠKI SLATINI

suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja . . . . . 235'— 240'— gor. bačka, 78 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja . . . . . 245'— 250'—

Ječmen: 62 kg, 2%, suh, zdrav, rešetan, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja . . . . . 165'— 170'—

63/64 kg, 2%, suh, zdrav, rešetan, plačljivo proti duplikatu, franko nakl. postaja . . . . . 160'— 165'—

Ovos: zdrav, suh, rešetan, lco. vagon slavonska postaja, plačljivo proti duplikatu . . . . . 175'— 180'—

Mlevski izdelki:

Moka: din din

pšenična Og, banatska postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . . . . 350'— 360'—

pšenična Og, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . . . . 350'— 360'—

pšenična 2, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . . . . 330'— 335'—

pšenična 5, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . . . . 310'— 315'—

Otrobi:

pšenični, debeli, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja . . . . . 130'— 140'—

pšenični, drobni, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja . . . . . 120'— 130'—

Pšenica (cene po pogojih Privilegijane a. d. za izvoz deželnih pridelkov) fko ladja:

Tisa I (od sev. meje do vključno Čuruga) kval. 79/2% din 160'—
Tisa II (od Zablja do ustja Tise) kval. 79/2% din 159'—
Begej kval. 79/2% din 159'—
Tisa Kanal (od Kule do B. Gradišta) kval. 79/2% din 158'—
Donava Kanal (od Črvenke do Bezdana) kval. 78/79/2% din 155'—
Kanal kralja Aleksandra kval. 78/79/2% din 155'—
Bačka (Donava-Banat, Donava-Baranja) kval. 78/79/2% din 158'—
Donava, Srem in Drava, Slavonija kval. 77/78/2% din 153'—
Donava, Srbija kval. 77/78/2% do 3 odstotke din 148'50.
Sava (Srbija, Srem, Bosna) kval. 77/78/2%—3% din 147'50.
Od določene cene za blago fko, vla-

čilec, se za kritje pretovornih stroškov zmanjša cena za vagonsko blago din 2.— od 100 kg.

Par. Pančevo, Novi Sad in Apatin kвал. 78—79/2% din 156.—.

Par. Petrograd (banatska) kвал. 79/2% din 157.—.

Par. Osijek, Zemun (slavonska) kвал. 77/78/2% din 154.—.

Senta (bačka) kвал. 79/2% din 158.

Zemun in Smederevo (srbijska) kвал. 77/78/2%—3% din 146/50.

Lesno tržišče

Tendenca še vedno mlačna

Na našem lesnem tržišču vlada slejkoprej občutno mrtvilo; položaj se ni v nobenem oziru izboljšal. Ker vlada tako na nemški, kakor tudi na italijanski strani tako silno pomanjkanje deviz, da se niti Nemčija niti Italija ne moreta preveč angažirati v izvozu našega lesa, nam je kolikor toliko še razumljivo njuno stališče, ki se izraža v čedalje večji kompliciranosti uvoznih in deviznih predpisov. Ne moremo pa odobrati delovanja Prizada, ki vse preveč forsira izvoz deželnih pridelkov, vsled česar je naš izvoz lesa skorajda najobčutnejše oviran, če ne celo povsem onemogočen — seveda na veliko škodo naše lesne trgovine. Dokaz več, kako zelo se favorizira izvoz naše živine in deželnih pridelkov, je nagel in zelo velik porast cen zlasti življenjskih potrebščin.

Dobave - licitacije

Gradbeni oddelek direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do dne 17. maja ponudbe za dobavo 80.000 kg negašenega apna, razne železnine ter 5000 kg pocinkane pločevine.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 18. maja ponudbe za dobavo 1000 kg žebeljev za tračnice.
Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 20. maja ponudbe za dobavo čolnov iz gume; do 27. maja za dobavo kokard za podoficirje.

Direkcija drž. rudnika v Vrtniku sprejema do 26. maja ponudbe za dobavo 300 kg specialnega olja za jeklene vrvi.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Osijeku sprejema do 21. maja pismene ponudbe za oddajo tapetniških del in polaganje linoleja za novo zgradbo v Osijeku.

Komanda pomorskega arsenala v Titvu sprejema do 28. maja ponudbe za dobavo električnih likalnikov, pletene kokosove preproge, konjske žime, afriške trave, škroba, terpentina, alkohola, platna, desk, žice, sukanca i. dr.

Direkcija drž. železnic v Ljubljani sprejema do 10. junija ponudbe za oddajo kolodvorskega bifeja na postaji Dravograd-Meža s 1. julijem v zakup.

LICITACIJE

Dne 20. maja bo v intendanturi štaba Dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo svinjske masti, pšeničnega zdroba, kavnih konserv in čaja za potrebe vojaštva.

Dne 1. junija bo v pisarni inženjerije Dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za oddajo del na popravilu vojašnice v Mariboru.

Dne 7. junija bo pri ekonom. oddelku gen. direkcije drž. železnic v Beogradu licitacija za dobavo rezervnih delov za avtomatično zavoro na stisnjeni zrak; dne 8. junija pregrevalnih elementov; dne 9. junija naprav parnega ogrevanja; dne 11. junija električnih motornih vozil in prikolic.

Dne 14. junija bo v intendanturi štaba V. armijske oblasti v Nišu licitacija za meljavo vojno-državne pšenice.

Dne 10. junija bo pri Upravi drž. monopolov v Beogradu licitacija za dobavo belega papirja za potrebe tobačne tovarne v Ljubljani.

Dne 14. junija bo v intendanturi IV. armijske oblasti v Zagrebu licitacija za meljavo vojno-državne pšenice za potrebe savske, dravske in osiške divizijske oblasti.

Dne 15. junija bo pri direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za nabavo transformatorja za državni rudnik v Velenju.

PRODAJA

Dne 27. maja bo pri direkciji šum v Zagrebu licitacija za prodajo raznega lesnega materiala.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Fr. Zelenik

Kje in kako se lahko učimo

Ni potrebno, da listamo debele knjige, učene leksikone in študiramo učene razprave, da se seznanimo z življenjsko modrostjo in poslovnimi izkušnjami, tudi najskromnejša opazovanja življenja ali poslovnega delovanja nam pokažejo življenjsko modrost in dajejo poslovne nauke. Seveda le tistemu, ki ima oči in ušesa in ki zna ta pripomočka uporabiti. Kakšno sliko človeškega življenja in človeške narave nam nudi n. pr. postajališče cestne železnice, seveda ljubljanske le v času slabega vremena. Potrudi se in opazuj ljudi preden dospje oziroma ko dospje voz. Ravno tako je, kakor pri naši življenjski vožnji. Eni so mirni in čakajo, da drugi vstopijo, pa morajo navadno stati ali dobiijo slab prostor, če ga sploh dobiijo. Drugi so živahni, rinejo naprej in si s komolci delajo prostor, pa vzbujajo nevoljo in jezo drugih in včasih se pripeti, da jih pahnejo v zadnjo vrsto. Zopet drugi so vljudni, vljudno ravnaajo z drugimi, a se morajo pogostoma prepričati, da vljudnost v takem položaju nič ne nese, vljudnost se ne uvažuje, temveč drugi rinejo brezobzirno mimo.

Izvajamo takoj nauk iz tega opazovanja. Promet se more gladko razvijati brez občutnega trenja, če vlada nekak čut skupnosti in če vsakdo poleg svojih želj upošteva tudi želje bližnjega. Ako pa vidimo, da tega čuta skupnosti ni, tedaj je bolj previdno ostati na svojem mestu in braniti ga. Naučiti se moramo združevati dobrovoljno, vljudnost in odločnost, če se hočemo izogniti nevarnosti, da bi ostali na zadnjem mestu ali da bi nam sprevodnik zaklical, da za nas ni več prostora. Lahko rečem, da je podobnih prilik opazovanja nešteto.

Navedem sedaj nekaj iz opazovanja trgovskega poslovanja. Tudi takih prilik imamo mnogo, le ušesa in oči moramo imeti na pravem mestu. Navajam dogodek, le predmeta ne navajam, da bi zopet koga ne razburil. Nekoč sem navedel predmet, pa me je neki trgovec dotične stroke ustavil in se mi zahvalil za reklamo, samo me je prosil, da je ne delam več. Pa še v mislih nisem imel dotičnega trgovca.

V neko trgovino vstopi bolj preprosta gospa in vpraša, če imajo te in te predmete. Prodajalka z veliko zgovornostjo zatrjuje kupovalki, da imajo najmodernejše predmete na zalogi in da so pred par dnevi dobili najnovije. Pokaže tudi kupovalki te najnovije predmete. Kupovalka jih sicer ogleduje, ali se ne najde in prav nič ne reče. Zato pa je prodajalka bolj živahno gostolela in govorila in pravila, kaj stane ta kos, kaj drugi. Nič pa ni opazila, da se ni kupovalka čisto nič zanimala za te najmodernejše izdelke. Čez nekaj časa prodajalka vpraša kupovalko, če ji ti moderni umotvorini nič ne ugajajo. S težavo spravi kupovalka skozi zobe besedo: »Ne!« »Kaj, saj to je najmodernejše in smo dobili te predmete šele pred par dnevi,« pravi prodajalka in je kar užaljena, da kupovalka ni ravno tako navdušena za te moderne izdelke kakor sama. »Četudi so moderni, gospodična, jaz jih ne morem porabiti. Potrebujem nekaj bolj preprostega in to bi rada videla.« Na to pravi prodajalka: »Bolj preprosto? To se sploh več ne kupuje in ne nosi, to se je kupovalo prej, a sedaj ne več.« Tudi to pojasnilo ni prepričalo kupovalke. Ta se je brez besede obrnila in šla iz trgovine. Prodajalka pa je začudeno in užaljeno gledala za njo.

Iz tega resničnega dogodka se lahko veliko naučimo. Prodajalka je hudo grešila. Ni se zanimala za

želje kupovalke, še manj jo je presodila, sicer bi videla, kaj kupovalka hoče, da potrebuje nekaj praktičnega, nikakor pa ne misli na najmodernejše in najelegantnejše predmete. Mimogrede vprašam, ali more kaj modernega biti še modernejše ali najmodernejše? Prodajalka bi morala že iz nastopajočih kupovalke presoditi, kaj kupovalka v resnici hoče. Saj se lahko tudi modernogo blago ponudi kot praktično, če je res praktično, kakor tudi praktično blago je lahko moderno, ali kakor je rekla prodajalka, najmodernejše. Toda znati se mora prodajati!

Zgoraj omenjena kupovalka najbrže nikoli več ne bo prestopila praga te trgovine, kjer ponujajo le namodernejše predmete za najelegantnejše kupovalke.

Prijatelji, nisem navedel predmeta, zato mi naj nihče ne očitata, da izdam njegove poslovne tajnosti. Jaz jih bolj poredkoma vidim, zelo veliko lahko vidijo trgovski potniki. Ti imajo mnogo prilike.

V neko trgovino vstopi lepo oblečen gospod in po pozdravu vpraša navzočnega trgovca, če ima v zalogi blago te in te znamke. Trgovec je seveda zelo prijazno povedal, da ima v zalogi in da je z zadnjo pošiljko dobil posebno lepe vzorce. Nato pravi elegantni gospod: Tako! Potem prav lepa Vam hvala. Pisali ste mi, da je

zadnja pošiljka zelo slaba. Veselime, da ste sedaj drugačnega mnenja. Jaz sem namreč dotični tovarnar, ki izdeluje te predmete.

V življenju je toliko prilik in povodov, da se več ali manj oddaljimo od načelne smeri. Ako vstopi v trgovino tuji odjemalec, tedaj podleže marsikateri prodajalec izkušnji, da skuša taki stranki prodati blago, ki več ne gre. Nekomu se take »stare stvari« morajo prodati. Stalnemu odjemalcu se kaj takega ne sme obesiti, tedaj naj dobi slučajni odjemalec.

So odjemalci, ki naravnost zahtevajo tako obležano blago, seveda po primerno nižji ceni. Prodajalec rad dovoli nižjo ceno, samo da se iznebi blaga. Še rajši pa proda po primerno višji ceni, katero naj plača slučajni odjemalec. Ali je to prav? Ne! Resničen trgovec bo skušal dognati, če ne izgleda, da bi tak slučajen kupec postal stalen odjemalec. Stalen bo postal le tisti slučajni odjemalec, katerega smo tudi pri taki priliki najvestneje postregli. Mnogi trgovci ravno takega slučajnega odjemalca posebno dobro postrežejo. Število odjemalcev se izpreminja. Njihove vrste se redčijo radi preselitve, boleznii, smrti itd. Te izpadke je treba nadomestiti in to na ta način, da se slučajni odjemalci posebno dobro postrežejo in se skušajo s tem pridobiti kot stalni odjemalci.

Doma in po svetu

Minister brez listnice dr. Šefkije Behmen je odstopil. Za ministra brez listnice je bil nato imenovan dr. Džafer Kulenović.

Ministrski predsednik Dželal Bajjar in zun. minister Ruždil Arasta se na povratku iz Beograda ustavila v Sofiji, kjer sta imela dveurno konferenco z ministrskim predsednikom Kjuševanovicem. Nato sta bila sprejeta v avdienci od carja Borisa, ki ju je tudi zadržal na kosilu. Po programu bi morala ostati v Sofiji dva dni, a sta bila v Sofiji samo 6 ur.

»Narodni Val«, ki ga izdaja Radicevič sin Vladimir, v zadnji številki ostro napada poslanca Paško Kaliterno, ki velja kot zaupnik dr. Mačka. »Narodni Val« mu očita, da postavlja na vodstvo strankinih organizacij ljudi prav po diktatorsko in ne da bi se menil za želje ljudi. Pok. Stjepan Radicevič je redno skliceval glavni odbor stranke in vsak pristaja je vedno mogel priti k njemu. Takrat je vladala v HSS resnična demokracija. Če se bodo Hrvači izneverili svojim demokratičnim idealom, potem nikdar ne bodo prišli do svojih političnih ciljev.

Jugoslavnsko akademijo v Zagrebu nameravajo mačkovi prekrstiti v Hrvaško akademijo, ker da je sedaj Jugoslavnska odveč, ko pa imajo v Beogradu Srbsko, v Ljubljani pa se ustanovi Slovenska akademija.

Umrl je vladni svetnik v pok. Franc Župnek. Pokojnik se je kot visok upravni uradnik posebno zanimal za gospodarski dvig okrajev, katerim je načeloval in napravil mnogo cest ter v vsakem oziru skrbel za napredek svojih okrajev. Zelo se je trudil tudi za spolnolitestevnega in železniškega omrežja. Tako je izdelal načrte za železniško zvezost Slovenije z morjem ter nastopil tu s čisto novo varianto (skozil Cabar), ki je bila po mnenju mnogih najboljša od vseh. Za svoje plemenito in idealno prizadevanje pa ni užil pravlega priznanja. Bil je upravni uradnik, kakor smo jih imeli pred

že v 24 urah barva, plestra in kemiočno snazi, obleke, klobuki, itd. Skrobi in svetlolika, orodja, orvane, nike in mašete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul.

Telefon št. 22-72.

ker namerava Nemčija sistematično izkoriščati avstrijska naravna bogastva.

Nemški vojaki in oficirji morajo odslej pozdravljati Hitlerja z nemškim pozdravom. Med seboj pa se bodo še naprej pozdravljali z vojaškim pozdravom.

Voditelj nemške sudetske stranke Heinle je nenadoma prišel v London, kjer se je sestel z voditeljem konservativcev Churchillom, ki je znan zagovornik najozje francosko-angelske aliance. Heinle je hotel razložiti angleškim politikom, zakaj je morala njegova stranka povečati svoje zahteve. Pred svojim odhodom v London se je posvetoval v Berlinu z vodilnimi nemškimi državniki. **Kakor** pa pravijo poročila, ni v Londonu dosegel svojega namena, ker so mu angleški državniki svetovali, da doseže sporazum s praško vlado.

Portugalska vlada je priznala vlado gen. Franca.

Madžarska poslanska zbornica je z veliko večino sprejela protizidovski zakon. Pravosodni minister je v svojem govoru pred glasovanjem izjavil, da bi moral biti ta zakon sprejet že pred 50 leti in potem bi se razvijala Madžarska gospodarsko in politično vse drugače, kakor se je razvijala.

Kitajski delegat Wellington Koo je na seji Sveta Zveze narodov dejal tudi naslednje pomembne besede: »Dočim se evropske demokracije še nadalje prizadevajo, da rešijo mir s svojo diplomatsko igrico, se Kitajska že bori na življenje in smrt proti napadalcu. Če se Kitajski posreči, da vrže napadaleca, potem bodo zlasti zapadne velesile za vedno rešene japonskih groženj. Zato mora Kitajska po pravici zahtevati od evropskih velesil dejansko pomoč.«

Občni zbori

Slovenska književna zadruga v Ljubljani ima 5. redni občni zbor 27. maja ob 11. uri v Blasnikovi tiskarni.

»Delta« zadruga ima redni občni zbor dne 22. maja v Ptujv prostorih zadruga.

Redni občni zbor tvrdke »Jadranc« avtobusno podjetje d. d. v Ljubljani je 31. maja ob 11. v podružnici v Ljubljani, Gajeva ul. 3. Delnice treba položiti 3 dni pred občnim zborom.

Delniška družba pivovarne Union v Ljubljani ima 28. redni občni zbor v torek dne 31. maja ob 11. v svoji pisarni. Na dnevnem redu so tudi volitve. Delnice treba depozirati do 25. maja pri blagajni družbe ali pri Kreditnem zavodu za trgovino in industrijo v Ljubljani. Vsakih 25 delnic daje pravico do enega glasu.

Zružene papirnice Vevče, Goričane in Medvode imajo 19. redni občni zbor v torek dne 31. maja ob 9. v veliki posvetovalnici Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani. Delnice treba položiti vsaj šest dni pred občnim zborom. Vsakih 10 delnic daje pravico do enega glasu.

Slovenska banka ima redni občni zbor dne 2. julija ob 15. v družbinih prostorih v Ljubljani na Krekovem trgu. Najmanj 10 delnic je treba položiti vsaj osem dni pred občnim zborom.

Radio Ljubljana

Torek dne 17. maja, 11.00: Šolska ura — 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi: 18.00: Plošče — 18.40: Judovstvo v novi dobi (g. Fr. Terseglav) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura: Valtazar Bogišić — ob 30letnici njegove smrti — 19.50: Zabavni zvočni tednik — 20.00: Koncert češke glasbe (Radijski orkester). Smetana, Suk, Dvořak, Janáček — 21.00: Pevski koncert g. Ladislava Rakovca in gđ. Valerieje Heybal, pri klavirju prof. Lipovšek — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Ura lahke glasbe — Swing kvintet.

Sreda dne 18. maja, 13.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Šramel »Stirje fantje« — 14.00: Napovedi — 18.00: Mladinska ura: Opazuj in poskušaj! (prof. Adlešič) — 18.20: Plošče 18.40: Dolenjska mesta v prvi polovici 19. stoletja (prof. Janko Jarc) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Prva zbirka slovenskih pesmi in njeni avtorji (Matija Bravničar) — 19.50: Uvod v prenos — 20.00: Prenos opere iz Nar. gledališča v Ljubljani — v I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar).

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“